

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О. Б. Жильцов
« 02 » 02 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.3.1.2.5 НЧПП ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»

Педагогічний інститут

Київ – 2016 рік

Теорія і методика виховання: робоча навчальна програма [для студентів
напрямку підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Г. І. Іванюк,
В. І. Дем'яненко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

Розробники:

Іванюк Ганна Іванівна, доктор пед. наук, доцент, професор кафедри
педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету
імені Бориса Грінченка;

Дем'яненко Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки
та психології

Протокол № 6 від «1» лютого 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та
психології

 Г. І. Іванюк

Заступник директора
Педагогічного
інституту з науково-методичної
та навчальної роботи

 М. А. Машовець

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 1	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна дисципліна	
	Напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 36 год.		Семестр	
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Лекції	
		6 год.	2 год.
		Семінарські	
		4 год.	2 год.
		Практичні	
		4 год.	–
		Самостійна робота	
		20 год.	32 год.
		Модульний контроль	
2 год.	-		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Теорія і методика виховання» є інтегрованим навчальним курсом.

I модуль – теорія виховання (кафедра педагогіки та психології);

II модуль – методика виховання (кафедра початкової освіти і методики викладання гуманітарних дисциплін).

Мета навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання»: формувати систему теоретичних знань та практичних умінь і способів діяльності, готовності до виконання виховної функції вчителя, вихователя, класовода, класного керівника, куратора; розвивати професійну компетентність.

Завдання дисципліни:

- засвоєння студентами теорії та методики виховання;
- узагальнення на міждисциплінарному рівні сутності зв'язків і педагогічних категорій;
- критичне осмислення теоретичної спадщини з проблем виховання вітчизняних і зарубіжних педагогів;
- засвоєння студентами змісту, організаційних форм і методів виховання учнів початкової школи; особливостей виховання в позашкільних закладах освіти;
- формування педагогічного мислення студентів;
- усвідомлене розуміння студентами сутності зв'язку між теорією та практикою виховання;
- формування у студентів навичок планування виховної роботи з учнями з метою реалізації пізнавальних, розвивальних і виховних аспектів педагогічного процесу, забезпечення особистісно зорієнтованого і диференційованого підходів до вихованців;
- формування у студентів досвіду роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- ключові категорії теорії та методики виховання, їх сутність;
- особливості процесу виховання, його рушійні сили, структуру;
- сутність національного виховання, його мету, завдання та ідеал;
- закони, закономірності, принципи виховання; сучасні педагогічні концепції;
- зміст виховання в сучасній школі, основні напрями виховання, їх характеристику;
- суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні фактори впливу на її формування та розвиток;
- специфіку виховного процесу як педагогічного явища, його закономірності, особливості організації у різних типах загальноосвітніх

навчально-виховних та позашкільних закладів;

- методи, прийоми, засоби, форми, технології виховання, їх характеристику;

- сутність, ознаки, функції та види колективу, систему перспективних ліній у розвитку колективу;

- права та обов'язки класного керівника (класовода, куратора), завдання, функції, форми роботи класного керівника; проектування виховної системи класу, школи.

Уміти:

- працювати з конспектами лекцій, вести записи в робочих зошитах за матеріалами наукових джерел, складати опорні конспекти, схеми, таблиці, анотації, узагальнюючи та конкретизуючи матеріал;

- аналізувати педагогічні явища та процеси, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки;

- презентувати законодавчі та нормативні документи про організацію виховної роботи в школі («Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти» «Концепція національного виховання» та інші);

- складати, розробляти, презентувати міні-проекти, конспекти різних форм виховної роботи;

- аналізувати педагогічні ситуації з погляду наукових підходів щодо впливу середовища на розвиток і формування особистості вихованця, закономірностей формування колективу, ефективності взаємодії школи і сім'ї у вихованні школярів тощо;

- проводити тести для визначення рівня вихованості особистості;

- складати професіограму класного керівника (класовода, куратора), програму самовдосконалення майбутнього вчителя;

- моделювати та аналізувати фрагменти виховних заходів;

- проектувати тематику виховних справ у школі.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

IV семестр

Тема 1. Виховний процес як соціокультурний процес

Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Специфіка процесу виховання та його основні суперечності. Структура процесу виховання та його основні суперечності. Ідеал і мета виховання людини. Етапи процесу виховання. Сучасні гуманітарні підходи до виховання.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи виховання

Закони виховання та їх характеристика. Закономірності виховання в українському суспільстві, їх характеристика. Принципи виховання, їх характеристика. Вимоги до принципів виховання.

Тема 3. Зміст, методи і технології виховання

«Зміст виховання» як педагогічна проблема. Особливості змісту виховання в сучасній школі. Основні напрями виховання у вітчизняній педагогіці: моральне, розумове, трудове, естетичне, фізичне; завдання, шляхи їх реалізації. Поняття про методи, прийоми, засоби виховання. Класифікація та характеристика методів виховання. Технології виховання.

V семестр

Тема 4. Поняття про виховну систему

Поняття виховної системи. Виховна системи класу (школи). Модель виховної системи, характеристика її елементів. Послідовність і логіка системного підходу до організації виховного процесу в класі (школі).

Тема 5. Форми виховної роботи

Сутність поняття «форма виховання». Обґрунтувати взаємозв'язок між змістом, формою і засобом виховання. Основні функції форм виховного процесу та умови пошуку виховних форм. Сутність понять «позакласна та позашкільна виховна робота». Завдання та специфічні принципи позакласної і позашкільної роботи. Класифікація форм виховання за кількісним критерієм (масові, групові та індивідуальні), їх характеристика. Позашкільні навчально-виховні заклади. Дитячі та юнацькі організації.

Тема 6. Сучасні концепції виховання особистості

Сучасні підходи та концепції виховання. Загальні закономірності сучасних концепцій виховання. Виховні закони в життєвій перспективі особистості. Наукові погляди на виховання і розвиток особистості. Образ сучасної людини в контексті орієнтирів розвивального виховання. Концепція громадянського виховання особистості. Концепція національного виховання дітей та молоді.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота	МКР		лекція	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль І											
Змістовий модуль І. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ											
IV семестр											
Тема 1. Виховний процес як система		2	2	-	6			2			10
Тема 2. Закони, закономірності та принципи виховання		2	-	-	6				2		12
Тема 3. Зміст, методи і технології виховання		2	2	4	6					-	10
Модульний контроль						2					-
Разом за змістовим модулем І	36	6	4	4	20	2	36	2	2	-	32
V семестр											
Тема 4. Поняття про виховну систему		2	2	2	6			2			10
Тема 5. Форми виховної роботи		2	-	2	6				2		10
Тема 6. Сучасні концепції виховання особистості		2	2	-	8						12
Модульний контроль						2					-
Разом за змістовим модулем	36	6	4	4	20	2	36	2	2	-	32
Усього:	72	12	8	8	40	4	72	4	4	-	64

5. Теми семінарських занять

IV семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Актуальні проблеми виховання в школі; інтеркультурний підхід	2
2.	Базова культура особистості: зміст і шляхи формування	2

V семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Технології виховання	2
2.	Організація і виховання дитячого колективу в школі	2

6. Теми практичних занять

IV семестр

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1.	Виховна робота класного керівника (вчителя-класовода)	2
2.	Взаємодія вчителя-класовода з батьками вихованців	2

V семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Патріотичне виховання в початковій школі	2
2.	Виховна робота з молодшими школярами в групі подовженого дня	2

7. Самостійна робота

IV семестр

Вимоги до виконання самостійної роботи: – розробити індивідуальний (або груповий) проект виховного заходу і підготувати презентацію до нього для учнів початкової школи (тема і форма на вибір). Для виконання завдання необхідно обрати тему виховного заходу; визначитися в якому класі він буде проводитися (клас за вибором); визначити мету виховного заходу, конкретизувавши її через завдання; обрати доцільну і цікаву форму проведення виховного заходу, чітко визначивши її структуру; підібрати ефективні методи та засоби реалізації поставленої мети; передбачити підготовчу роботу, з'ясувавши яким чином будуть задіяні до цієї роботи учні; продумати місце проведення заходу, розміщення його

учасників. Підготувати презентацію, в якій має бути відображений зміст виховного заходу відповідно до його основних етапів.

Критерії оцінювання роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Розкриття теми та мети виховного заходу, його ідейна наповненість.	5 балів
2.	Структура виховного заходу, психолого-педагогічне забезпечення його цілісності та завершеності.	5 балів
3.	Вибір найбільш раціональних методів та засобів виховного впливу на учнів на кожному етапі заходу.	5 балів
4.	Активна участь школярів у проведенні виховного заходу. Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх інтересів, уподобань.	5 балів
5.	Творчість, оригінальність, новизна.	5 балів
6.	Презентація, дотримання вимог щодо її оформлення. Захист проекту.	5 балів
Разом		30 балів

V семестр

Керуючись сучасними концепціями виховання особистості, спроектувати роботу з патріотичного виховання учнів у початковій школі на навчальний рік (клас за вибором студента) за схемою:

№ з/п	Тема заходу	Мета та основні завдання	Форма проведення	Основні методи та засоби виховання
1.				

Критерії оцінювання роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Актуальність обраних тем.	5 балів
2.	Обґрунтування мети та завдань виховного заходу.	5 балів
3.	Доцільність обраної форми проведення.	5 балів
4.	Добір ефективних методів та засобів виховання.	5 балів
5.	Врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх інтересів, уподобань.	5 балів
6.	Творчість, оригінальність, самостійність роботи.	5 балів
Разом		30 балів

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: ілюстрація, демонстрація, використання комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація);
- практичні: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з науковими джерелами, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності: роз'яснення значимості учіння, пред'явлення навчальних вимог, заохочення й осудження в учінні.

9. Методи контролю

Метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод програмованого контролю, метод самоконтролю, модульна контрольна робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

IV семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Макс. кільк. балів за I модуль
Форми роботи	Змістовий модуль I			
Лекції	T 1	T 2	T 3	3
	1	1	1	
Семінарські заняття	10+1		10+1	22
Практичні заняття	10+1		10+1	22
Самостійна робота	30			30
МКР	25			25
ВСЬОГО:				102

V семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Макс. кільк. балів за I модуль
Форми роботи	Змістовий модуль I			
Лекції	T 1	T 2	T 3	3
	1	1	1	
Семінарські заняття	10+1		10+1	22
Практичні заняття	10+1		10+1	22
Самостійна робота	10			30
МКР	25			25
ВСЬОГО:				102

Шкала оцінювання

Оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

11. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. пос. 2-ге видання, перероблене, доповнене / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с. (Альмаматер). *
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки). *
3. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів : теорія і технологія / О. В. Матвієнко. – К. : ВД «Стилос», 2006. – 543 с. *
4. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання) : навчальний посібник / С. Г. Мельничук. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 288 с. **
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.Є. Мойсеюк – 5-е вид., доповнене і переробл. – К. : ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2007. – 656 с. *
6. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. пос. – Видання 2-ге, виправлене, доповнене / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 560 с. (Альма-матер).*
7. Ягупов В. П. Педагогіка : навч. пос. / В. П. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с. *

Допоміжна:

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К. : Академвидав, 2012. – 256 с. – (Серія «Альма-матер»). **
2. Ефремов О. Ю. Педагогіка. учеб. пособ. / О. Ю. Ефремов. – СПб. : Питер, 2010. – 352 с.**
3. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. пос. для студ. вищих пед. навч. закладів / І. В. Зайченко. – К. : Освіта України, 2006. – 528 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/626694/>
4. Іванюк Г. І. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання» : навчальний посібник / Г. І. Іванюк, С. М. Мартиненко. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2006. – 64 с.**
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації : Практикум / А. І. Кузьмінський, Л. П. Вовк, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 429 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).*
6. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка : навч. посіб. / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа. – К. : МАУП, 2002. – 176 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147696/>
7. Практична педагогіка виховання : посібник з теорії та методики виховання / За редакцією М. Ю. Красовицького; упорядник Іванюк Г. І. – Київ – Івано-Франківськ : «Плай», 2000. – 218 с.**
8. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : пос. для вчителів і методистів початкового навчання. – 2-ге вид., доповн., переробл. / О. Я. Савченко. – К. : Богданова А. М., 2009. – 225 с. **

* – бібліотека Педагогічного інституту

** – бібліотека кафедри педагогіки і психології